

EVROPSKÝ INSPEKTOR OCHRANY ÚDAJŮ

Shrnutí stanoviska evropského inspektora ochrany údajů k návrhu přepracovaného znění nařízení Brusel IIa

(Úplné znění tohoto stanoviska je k dispozici v angličtině, francouzštině a němčině na internetových stránkách evropského inspektora ochrany údajů na adrese www.edps.europa.eu)

(2018/C 120/07)

SHRnutí

Nařízení Brusel IIa je základním prvkem soudní spolupráce v rodinných věcech v Evropské unii. Zavádí jednotná pravidla soudní příslušnosti pro rozvod, rozluku a prohlášení manželství za neplatné, ale i pro spory ve věcech rodičovské zodpovědnosti v přeshraničních situacích. Celkovým cílem přepracování nařízení Brusel IIa je odstranit zbývající překážky volného pohybu soudních rozhodnutí v souladu se zásadou vzájemného uznávání a lépe chránit nejlepší zájem dítěte, a to za pomoci zjednodušení postupů a zvýšení jejich účinnosti.

Cílem nově navrhovaných pravidel je podporovat lepší spolupráci mezi ústředními orgány, které si vyměňují informace v členských státech i mezi nimi, bez nutnosti vytvoření informačního systému. Komise návrh s evropským inspektorem ochrany údajů nekonzultovala. Vzhledem k tomu, že během diskusí veděných v rámci Pracovní skupiny Rady pro otázky občanského práva byly vyjádřeny obavy ohledně vztahu mezi navrhovaným přepracovaným zněním nařízení a právem Unie v oblasti ochrany osobních údajů, Rada si formálně vyžádala stanovisko evropského inspektora ochrany údajů. Evropský inspektor ochrany údajů tuto žádost Rady o konzultaci vítá.

Stanovisko se zaměřuje na zvláštní doporučení k posílení zákonnosti zpracování údajů uvedená v člancích 63 a 64 návrhu. Evropský inspektor ochrany údajů dále předkládá doporučení k vhodným a zvláštním opatřením na ochranu základních práv a zájmů subjektů údajů.

Vzhledem k čl. 6 odst. 3 a čl. 9 odst. 2 písm. g) obecného nařízení o ochraně osobních údajů a s přihlédnutím k souvislostem, cíli návrhu a skutečnosti, že mezi subjekty údajů dotčených tímto návrhem jsou děti, doporučuje evropský inspektor ochrany údajů zahrnout do nařízení zvláštní ustanovení týkající se účelu zpracování a typů subjektů údajů, které jsou předmětem zpracování údajů. Evropský inspektor ochrany údajů zejména doporučuje vyjasnit, zda se rámec spolupráce stanovený v kapitole V návrhu týká pouze věcí rodičovské zodpovědnosti, nebo zda se vztahuje i na mezinárodní únosy dětí. Evropský inspektor ochrany údajů se tedy domnívá, že vzhledem k tomu, že je zřejmé, že kapitola V zahrnuje obě oblasti spolupráce, a aby byla zajištěna větší právní jistota a splněny požadavky zásady účelového omezení, měl by být čl. 63 odst. 3 upraven tak, aby zůstal účel na „*spolupráci ve zvláštních případech týkajících se rodičovské zodpovědnosti a mezinárodních únosů dětí*“. Evropský inspektor ochrany údajů by dále v nařízení uvítal výslovný odkaz na zásady týkající se kvality a minimalizace údajů.

V souvislosti se současným návrhem je evropský inspektor ochrany údajů přesvědčen o tom, že čl. 63 odst. 4 stanoví jako zásadu povinnost informovat subjekt údajů o předávání informací. Tuto povinnost je možné výjimečně odložit, dokud nebude žádost vyřízena. Toto omezení, jehož cílem je zajistit náležitou rovnováhu mezi právem subjektů údajů být informován o předávání informací a zájmy členských států na výměně informací, samo o sobě zřejmě nevyvolává základní otázky z hlediska obecných zásad zákonnosti, korektnosti a transparentnosti. Evropský inspektor ochrany údajů se nicméně domnívá, že by mohl být odkaz na „*vnitrostátní právo dožádaného členského státu*“ matoucí, neboť by se mohlo zdát, že umožňuje zavedení vnitrostátních omezení týkajících se povinnosti informovat. Evropský inspektor ochrany údajů doporučuje upřesnit, že odkaz na vnitrostátní právo dožádaného členského státu podle čl. 63 odst. 4 neumožňuje zavedení dalších omezení práva na informace na vnitrostátní úrovni, takže zvláštní opatření pro zajištění spravedlivosti řízení stanovená v tomto ustanovení budou jednotně uplatňována v celé Unii.

Kromě toho evropský inspektor ochrany údajů doporučuje v nařízení zavést jako zásadu právo na přístup subjektů údajů k informacím předávaným žadajícím orgánům členského státu. Evropský inspektor ochrany údajů dále doporučuje doplnit návrh v rozsahu, ve kterém jsou omezení práv na přístup a opravu považována ve zvláštních souvislostech návrhu za nezbytná, o jasné a konkrétní ustanovení stanovující „*rozsah omezení*“ v souladu s čl. 23 odst. 2 písm. c) obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

1. ÚVOD A ZÁKLADNÍ INFORMACE

1. Dne 30. června 2016 předložila Komise Radě návrh nařízení Rady o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí (přepřracované znění). Návrh je přepracovaným zněním nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 a zrušuje nařízení (ES) č. 1347/2000 (tzv. nařízení Brusel IIa, dále jen „návrh“).
2. Nařízení Brusel IIa je základním prvkem soudní spolupráce v rodinných věcech v Evropské unii. Zavádí jednotná pravidla soudní příslušnosti pro rozvod, rozluku a prohlášení manželství za neplatné, ale i pro spory ve věcech rodičovské zodpovědnosti v přeshraničních situacích. Usnadňuje volný oběh soudních rozhodnutí, veřejných listin a dohod v Unii prostřednictvím zavedení ustanovení o jejich uznávání a výkonu v ostatních členských státech. Platí od 1. března 2005 pro všechny členské státy ⁽¹⁾, s výjimkou Dánska ⁽²⁾.
3. Komise přezkoumala, jak nařízení funguje v praxi, a dospěla k názoru, že je nezbytné jej upravit, což popsala ve zprávě o uplatňování nařízení přijaté v dubnu 2014 ⁽³⁾. Z hodnocení vyplynulo, že pokud jde o dvě hlavní oblasti, jimiž se nařízení zabývá, tj. věci manželské zodpovědnosti a věci rodičovské zodpovědnosti, bylo zjištěno, že věci rodičovské zodpovědnosti působí vážné problémy. Evropský soudní dvůr (ESD) dále do současné doby vynesl 24 rozsudků týkajících se výkladu nařízení, ke kterým bylo přihlédnuto.
4. Celkovým cílem návrhu je na základě vzájemné důvěry rozvíjet evropský prostor spravedlnosti a základních práv, a to za pomoci odstranění zbývajících překážek volného pohybu soudních rozhodnutí v souladu se zásadou vzájemného uznávání, a lépe chránit nejlepší zájem dítěte zjednodušením postupů a posílením jejich účinnosti.
5. Návrh zejména ruší doložky vykonatelnosti (*exequatur*) ⁽⁴⁾ pro všechna rozhodnutí spadající do působnosti nařízení a namísto toho zavádí automatické uznávání všech soudních rozhodnutí z ostatních členských států EU. Návrh dále vyjasňuje četné problémy týkající se přeshraničních únosů dětí s cílem zlepšit účinnost navrácení uneseného dítěte.
6. Cílem nově navrhovaných pravidel je podporovat lepší spolupráci mezi ústředními orgány, které si vyměňují informace v členských státech i mezi nimi, bez nutnosti vytvoření informačního systému. Pracovní skupina Rady pro otázky občanského práva však během diskusí upozornila na obavy o vztah mezi navrhovaným přepracovaným zněním nařízení a právem Unie v oblasti ochrany osobních údajů.
7. Dne 11. ledna 2018 předložila Rada evropskému inspektorovi ochrany údajů formální žádost o stanovisko, zejména pokud jde o čl. 63 odst. 3 a odst. 4 návrhu ohledně pravidel upravujících způsob, jakým mohou být informace shromážděné ústředními orgány, které řeší přeshraniční věci, používány a jak by mělo být poskytováno oznámení subjektům údajů.
8. Evropský inspektor ochrany údajů vítá, že jej Rada konzultovala. Stanovisko se zaměřuje na poskytnutí zvláštních doporučení k posílení zákonnosti zpracování údajů podle článků 63 a 64 návrhu (oddíl 2). Evropský inspektor ochrany údajů dále poskytuje doporučení k vhodným a konkrétním opatřením na ochranu základních práv a zájmů subjektů údajů (oddíl 3).

4. ZÁVĚR

Zákonnost zpracování údajů

38. Jako hlavní doporučení a aby se posílila zákonnost předpokládaného zpracování údajů (podle čl. 6 odst. 3 a čl. 9 odst. 2 písm. g) obecného nařízení o ochraně osobních údajů) a s přihlédnutím k souvislostem a cíli návrhu doporučuje evropský inspektor ochrany údajů vyjasnit rozsah a účel(y) spolupráce stanovené podle kapitoly V návrhu:
 - Evropský inspektor ochrany údajů doporučuje vyjasnit, zda se rámec spolupráce stanovený v kapitole V návrhu týká pouze věcí rodičovské zodpovědnosti nebo zda se vztahuje i na mezinárodní únosy dětí. Evropský inspektor ochrany údajů se domnívá, že vzhledem k tomu, že kapitola V zahrnuje obě oblasti spolupráce, a aby byla zajištěna větší právní jistota a splněny požadavky zásady účelového omezení, měl by být čl. 63 odst. 3 upraven tak, aby zúžil účely na „spolupráci ve zvláštních případech týkajících se rodičovské zodpovědnosti a mezinárodních únosů dětí“, a vylučoval tedy „manželské věci“, což je druhá hlavní oblast působnosti nařízení. Definice „příslušného orgánu“ atd. by měly být odpovídajícím způsobem upraveny.

⁽¹⁾ Pro členské státy, které vstoupily do Unie po tomto datu, se nařízení použije od začátku jejich členství.

⁽²⁾ Dánsko se tohoto nařízení neúčastní, a proto pro něj není závazné ani použitelné.

⁽³⁾ COM(2014) 225 final.

⁽⁴⁾ Postup, na jehož základě musí být zahraniční soudní rozhodnutí formálně uznáno členskými státy výkonu.

39. Jako dodatečný požadavek na posílení zákonnosti zpracování údajů:

- Evropský inspektor ochrany údajů by uvítal výslovný odkaz na zásady týkající se kvality a minimalizace údajů podle čl. 64 odst. 1 návrhu.

Vhodná a zvláštní opatření na ochranu základních práv a zájmů subjektu údajů

40. Hlavní doporučení:

- Evropský inspektor ochrany údajů doporučuje upřesnit, že odkaz na vnitrostátní právo dožádaného členského státu podle čl. 63 odst. 4 neumožňuje zavedení dalších omezení práva na informace na vnitrostátní úrovni, takže zvláštní opatření pro zajištění spravedlivosti řízení stanovená v tomto ustanovení budou jednotně uplatňována v celé Unii.

41. Jako dodatečné doporučení navrhuje evropský inspektor ochrany údajů doplnit návrh o zvláštní opatření na ochranu práv subjektů údajů na přístup k údajům a na jejich opravu:

- Evropský inspektor ochrany údajů doporučuje v nařízení zavést jako zásadu právo na přístup subjektů údajů k informacím předávaným žádajícím orgánům členského státu. Evropský inspektor ochrany údajů dále doporučuje doplnit návrh v rozsahu, ve kterém jsou omezení práv na přístup a opravu považována ve zvláštních souvislostech návrhu za nezbytná, o jasné a konkrétní ustanovení stanovující „rozsah omezení“ v souladu s čl. 23 odst. 2 písm. c) obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

V Bruselu dne 15. února 2018.

Giovanni BUTTARELLI

evropský inspektor ochrany údajů
